

Försvar, skydd och säkerhet

Sven Winnell 080216:

Det regeringen arbetar med enligt Internet 080216.

Försvar, skydd och säkerhet.

<http://winnell.com/omr353g07.pdf> 6525+61)

Försvar, skydd och säkerhet

<http://regeringen.se/sb/d/514>

[Nordiska stridsgruppen](#)

[Krisberedskap](#)

[Skydd och beredskap mot olyckor](#)

[Försvarsreformen](#)

[Totalförsvaret](#)

[Säkerhetspolitik inom försvarsområdet](#)

[Internationell verksamhet](#)

[Jämställdhet och mångfald](#)

[Folkrätt: krigets lagar](#)

Försvar, skydd och säkerhet är några av samhällets byggstenar. Ett säkert samhälle med hög beredskap mot katastrofer och olyckor och försvar av Sveriges gränser ställer höga krav på flexibilitet och effektivitet. I Sverige har vi ett totalförsvaret som består av det militära och civila försvaret. Totalförsvaret ska försvara Sverige mot väpnat angrepp, hävda vår territoriella integritet, bidra till fred och säkerhet i omvärlden och stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred.

Kommitté utreder frivillig rekrytering till försvaret

Regeringen har idag beslutat att en parlamentarisk kommitté ska föreslå vilka lagändringar och övriga åtgärder som behövs för att möjliggöra frivillig rekrytering och utbildning av sådan personal som idag tjänstgör enligt lagen om totalförsvarens plikt. Kommittén ska även överväga under vilka förhållanden pliktssystemet bör tas i anspråk och om pliktlagen i så fall bör omfatta både män och kvinnor.

[Pressmeddelande: Kommitté utreder frivillig rekrytering till försvaret](#)

[Dir. 2007:147 En förändrad totalförsvarensplikt \(pdf 82 kB\)](#)

Sverige stödjer EU:s militära insats i Tchad och Centralafrikanska republiken

Regeringen har idag beslutat att Försvarsmakten får ställa en svensk väpnad styrka bestående av cirka 200 personer till EU:s förfogande för deltagande i Europeiska unionens fredsfrämjande militära insats i Tchad och Centralafrikanska republiken.

[Pressmeddelande: Sverige stödjer EU:s militära insats i Tchad och Centralafrikanska republiken](#)

[Pressmeddelande: Helena Lindberg ny generaldirektör för Krisberedskapsmyndigheten](#)

[Veteransoldatutredningen ska redovisa erfarenheterna av NBG](#)

[Försvarsberedningens rapport "Säkerhet i samverkan"](#)

Senaste publikationer

[Ett starkare skydd mot diskriminering](#) Lagrådsremiss, 28 januari 2008

[Ersättningssystem i samverkan - hantering av kommunernas kostnader i samband med naturkatastrofer, m.m.](#) Departementsserien (Ds), 19 december 2007

[Faktablad Nordic Battlegroup](#) Informationsmaterial, 12 december 2007

[Alla publikationer](#)

ANSVARIGT STATSRAÅD

[Sten Tolgfors](#)

ANSVARIGT DEPARTEMENT

[Försvarsdepartementet](#)

Den nordiska stridsgruppen: Nordic Battlegroup

<http://regeringen.se/sb/d/9199>

Nordic Battlegroup

[EU:s stridsgrupper](#)

[Beslutsprocesser](#)

[Frågor och svar om Nordiska stridsgruppen](#)

[Kontaktinformation](#)

Den nordiska stridsgruppen, Nordic Battlegroup (NBG), ska stå i beredskap för EU-ledda internationella krishanteringsinsatser från 1 januari till den 30 juni 2008. Förutom Sverige ingår Finland, Norge, Estland och Irland i denna styrka.

I egenskap av ledande nation (Framework Nation) har Sverige det övergripande ansvaret för förberedelsearbetet med den nordiska stridsgruppen. Detta innebär ansvar för såväl politiska som militära aspekter av samarbetet med övriga länder. Styrkan ska snabbt vara användbar för krävande uppgifter i ett brett spektrum av krishanteringssituationer och på stort avstånd från Sverige.

Sverige bidrar med huvuddelen av styrkan, vars kärna består av en mekaniserad skyttebataljon. Skyttebataljonen kan förstärkas med stödresurser i form av bland andra ingenjör-, logistik-, luftvärns-, underrättelse-, transporthelikopter-, sjukvårds- eller minröjningsförband. Om behov skulle uppstå kan exempelvis även flygstridskrafter med flygbasenheter eller specialförband sättas in.

Ledning

Chef för stridsgruppen (Force Commander) är brigadgeneral Karl Engelbrektson som till stöd för sin ledning har ett

högkvarter med stabsofficerare från samtliga deltagande länder. Vid en eventuell insats är det Engelbrektson och hans stab som leder insatsen i missionsområdet.

Det militärstrategiska högkvarteret finns i Northwood utanför London. Vid en insats leds högkvarteret av generalmajor Bengt Andersson som är militärstrategisk chef (Operation Commander). Till sin hjälp har han officerare från flera EU-länder. Det militärstrategiska högkvarteret omsätter de politiska besluten som fattas av EU:s ministerråd till militära planer.

Bidrar till fred och säkerhet

Stridsgruppen är ett viktigt bidrag till EU:s förmåga att verka för internationell fred och säkerhet. För Sveriges del bygger detta engagemang på en lång tradition av fredsfrämjande arbete inom FN:s ram. En utvecklad förmåga för EU att genomföra krishanterings- och fredsfrämjande insatser stärker också FN.

Fakta Nordiska stridsgruppen

Styrkans storlek: 2 850 personer varav Sverige bidrar med 2 350
Bidragande länder: Sverige, Finland, Norge, Estland och Irland
Insatstid: På plats inom 10 dagar. Stannar upp till 120 dagar

ANSVARIGT STATSRAÐ

[Sten Tolgfors](#)

[Carl Bildt](#)

ANSVARIGT DEPARTEMENT

[Försvarsdepartementet](#)

[Utrikesdepartementet](#)

RELATERAT

[Faktablad Nordic Battlegroup](#)

EXTERNA LÄNKAR

[Försvarsmakten: Nordic Battlegroup](#)

[EU-upplysningen: Militär krishantering](#)

Krisberedskap

<http://regeringen.se/sb/d/6468>

[Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser](#)

[En strategi för Sveriges säkerhet](#)

[Nationell krishanteringsfunktion](#)

[Så fungerar krishanteringen i Sverige](#)

[Krisberedskapspropositionen i korthet](#)

Krisberedskap handlar om att hela samhället ska kunna klara stora och små kriser. Krisberedskapen syftar till att skydda befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet, samt förmågan att upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga rättigheter.

En kris kan t.ex. vara en naturkatastrof, stor olycka, epidemi eller ett datahaveri. Det ställs stora krav på resurser som ofta inte räcker till. Samtidigt som det kan finnas stor osäkerhet om vad som har hänt så måste samhället agera snabbt. Stora värden står ofta på spel.

Krishantering

Krishantering är en insats som har stor betydelse för att förhindra ett förlopp och lindra dess konsekvenser. En god krishantering ger stora vinster, men ett misslyckande kan leda till stora förluster. Därför är det viktigt att det finns ett i förväg uppbyggt system för hur samhället kan förebereda sig och hantera kriser. Minst lika viktigt är de åtgärder som innebär att sårbarheten minskar. Detta gäller bl.a. i samhällsviktiga system som elförsörjningen och i de elektroniska kommunikationerna.

Minska sårbarheten

Det pågår ett kontinuerligt arbete med att minska sårbarheten samt förberedelser som ska stärka krishanteringsförmågan. Årligen satsas cirka 1,7 miljarder särskilt för denna typ av åtgärder. Pengarna administreras och betalas ut av Krisberedskapsmyndigheten som har en viktig roll att bedöma och avväga de olika behoven. Då är inte all den verksamhet som genomförs för att möta vardagens händelser medräknad. Det är denna ordinarie förmåga som är utgångspunkten för krisberedskapen.

Samverkan

Samverkan är nyckeln för att skapa en god krisberedskap. En kris kan nämligen få konsekvenser för och beröra flera samhällssektorer eller sprida sig över nationsgränser. Samtidigt förändras hoten ständigt och nya tillkommer. Det är i samverkan som dessa komplexa hot bäst kan mötas. Därför har sex samverkansområden inrättats där myndigheterna deltar för att gemensamt stärka krisberedskapen:

- Teknisk infrastruktur
- Transporter
- Farliga ämnen
- Ekonomisk säkerhet
- Geografiskt områdesansvar
- Skydd, undsättning och vård

ANSVARIGT DEPARTEMENT

[Försvarsdepartementet](#)

RELATERAT

[Prop. 2005/06:133 Samverkan vid kris - för ett säkrare samhälle](#)

[Sammanfattning av propositionen Samverkan vid kris - för ett säkrare samhälle](#)
[Ds 2006:1 En strategi för Sveriges säkerhet](#)
[SOU 2004:134 Krishantering och civilt försvar i kommuner och landsting](#)

EXTERNA LÄNKAR

[Krisberedskapsmyndigheten](#)
[Statens räddningsverk](#)
[Styrelsen för psykologiskt försvar](#)
[Säkerhetspolitik.se](#)
[Skyddsnätet](#)

Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser

<http://regeringen.se/sb/d/9413>

Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser

[Remiss: Alltid redo!](#)

[Remissvar Alltid redo! 1-30](#)

[Remissvar Alltid redo! 31-60](#)

[Remissvar Alltid redo! 61-90](#)

[Remissvar Alltid redo! 91-120](#)

[Remissvar Alltid redo! 121-150](#)

[Remissvar Alltid redo! 151-180](#)

[Remissvar Alltid redo! 181-](#)

Utredningen om en myndighet för säkerhet och beredskap.

Översyn av verksamheten

Utredningen har haft uppdraget att genomföra en översyn av verksamheterna vid Statens räddningsverk (SRV), Krisberedskapsmyndigheten (KBM) och Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) samt lämna förslag till en preciserad uppgifts-, ansvars- och resursfördelning. Syftet har varit att pröva om relevanta delar av myndigheterna bör föras samman till en myndighet för frågor om samhällets beredskap och säkerhet samt i vilken utsträckning övriga delar bör föras till andra befintliga myndigheter.

Utredningen har analyserat verksamheten vid de tre aktuella myndigheterna. Denna analys har dock inte kunnat avse samtliga delar av myndigheternas verksamhet, exempelvis SRV:s internationella verksamhet eller RAKEL-verksamheten, som främst bedrivs vid KBM. I relevanta delar för att bedöma behovet av förändringar inom området samt för att kunna ta ställning till om en ny myndighet med ansvar för områdena skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar bör bildas anser sig utredningen dock ha fullt tillräckligt underlag för de överväganden och förslag som redovisas i det följande.

Utredningen har under arbetets gång identifierat ett antal områden där det föreligger behov av utveckling och förtydliganden. Inom SRV:s område gäller detta främst utbildningsområdet och myndighetens administration. Inom KBM:s område har utredningen funnit att planerings-processen avseende anslaget 7:5 Krisberedskap bör avvecklas i sin nuvarande form och ersättas av ett bidragssystem samt att den nuvarande ordningen med risk- och sårbarhetsanalyser behöver utvecklas.

Omdömen om myndigheternas verksamhet

Vad avser myndigheterna och deras verksamhet har utredningen genomfört en intressentundersökning. Även om resultatet av denna typ av undersökningar ska tolkas med försiktighet, kan det konstateras att verksamheten får förhållandevis låga betyg. Det bör särskilt noteras att den verksamhet som KBM och SRV bedriver gentemot kommuner och länsstyrelser är dåligt känd för berörda. Resultatet av undersökningen kan till del förklaras av att KBM prioriterat arbetet gentemot de statliga myndigheterna och att SRV svarar för tillsyn, vilket inte alltid är en populär uppgift. Kommuner och länsstyrelser är emellertid viktiga aktörer i krisberedskapsarbetet och i arbetet inom området skydd mot olyckor. Det är därför inte tillfredställande att myndigheterna når ut till dessa

aktörer i så låg utsträckning. Dessutom är det allvarligt att det inte sker en bättre samordning mellan KBM och SRV.

Vad gäller SPF kan det konstateras att myndigheten har en diversifierad verksamhet. Enligt utredningens mening finns inte heller någon entydighet i det uppdrag som SPF idag har. Ur ett effektivitets- och rationaliseringsperspektiv bör den verksamhet som SPF bedriver föras till andra myndigheter i de fall den fortsatt ska bedrivas.

Stärkt och tydligare ansvar för krisberedskapsarbetet

En grundläggande utgångspunkt för utredningens förslag är behovet av att stärka och tydliggöra ansvaret för krisberedskapsarbetet i samhället, framförallt på statlig nivå. Förändringarna bör också bidra till att utveckla och tydliggöra ansvaret inom krisberedskapsarbetet och för utvecklingen av en generell förmåga. Utredningens förslag innebär därmed en utveckling och förenkling av krisberedskapsarbetet. Förslagen påverkar inte krishanteringssystemet.

Striktare tillämpning av ansvarsprincipen

Utredningen föreslår en striktare tillämpning av ansvarsprincipen än idag. En sådan utveckling är angelägen eftersom alltför få myndigheter idag tar det ansvar de bör för krisberedskapsarbetet inom sin sektor. Det är därför utredningens uppfattning att de olika sakdepartementen och deras myndigheter måste ta ett mycket större ansvar än idag för sina krisberedskapsfrågor. Detta på samma sätt som ledningen för en myndighet har ansvar för exempelvis jämställdhetsfrågor och miljöledning måste det enligt utredningens uppfattning göras tydligare än idag att man också har ett ansvar för krisberedskapsfrågor. Förslaget innebär en utveckling av det befintliga krisberedskapssystemet, som avsevärt bör underlätta och tydliggöra ansvar och uppgifter för såväl sektorsmyndigheterna som den ansvariga myndigheten.

...och en tydlig tvärsektoriell samordning

Utredningen bedömer att det vid mer omfattande händelser kan uppstå situationer där sektorsmyndigheternas möjligheter att ta sitt ansvar fullt ut försvåras. Detta beror på att sådana händelser slår igenom flera sektorer och en åtgärd som kan anses rätt utifrån en myndighets ansvar kan ge upphov till negativa konsekvenser för en annan myndighet. För att minimera riskerna för denna typ av utveckling vid hanteringen av en händelse krävs ett tvärsektoriellt perspektiv på såväl hantering som förberedelser. En striktare tillämpning av sektorsansvaret behöver således kompletteras med en väl fungerande tvärsektoriell samordning i det förberedande arbetet. Samordning torde behövas både inom Regeringskansliet och på myndighetsnivå. En tvärsektoriell samordning är också viktig för att säkerställa att de olika, ofta specialiserade, sektorerna kan fungera tillsammans och för att säkerhetsarbetet ska beaktas ur ett helhetsperspektiv.

En slopad planeringsprocess och renodling av anslaget 7:5 Krisberedskap

Den striktare tillämpning av ansvarsprincipen och därigenom sektorsmyndigheternas ansvar får konsekvenser för exempelvis anslaget 7:5 Krisberedskap. Det nuvarande planeringssystemet måste anses omodernt och ineffektivt, detta trots att det förenklats sedan det introducerades. Utredningen föreslår att processen avskaffas och ersätts av ett enklare bidragsförfarande, där en ansvarig myndighet ges i uppdrag att svara för beslut om och utbetalning av medel. Vidare föreslås att anslaget renodlas genom att vissa medel förs till andra myndigheters anslag. Utredningen föreslår därutöver att vissa medel omvandlas till förvaltningsanslag i och med att den utbetalande myndigheten inte bör fördela bidrag till sig själv. Dessa förändringar medför att anslaget 7:5 Krisberedskap fortsättningsvis bör uppgå till ca 400 mnkr. Genom denna kvarvarande del på anslaget bibehålls

medel för tvärsektoriella åtgärder samt för vissa särskilt angelägna sektorsåtgärder. De medel som avsätts bör kunna användas dels inom ramen för samverkansområdena, dels till utveckling av sektorsgemensamma system, utbildning och övning.

En förutsättning för att anslaget ska kunna reformeras är att de uppgifter, för vilka myndigheter enligt utredningens förslag tillförs medel, regleras på lämpligt sätt t.ex. i instruktioner, regleringsbrev eller i annan författning. Utredningen föreslår också att uppföljning, utvärdering och analys stärks i syfte att säkerställa en önskvärd utveckling och kontroll inom krisberedskapsområdet. Utredningens förslag ska således ses som en helhet i detta avseende.

På myndighetsnivå blir strukturen genom utredningens förslag tydligare än idag, framförallt vad avser ansvar och finansiering av åtgärder, där respektive sektorsmyndighet tillförs medel för uppgifter de idag utför. Utredningens förslag innebär därmed att systemet blir tydligare, enklare och rakare än dagens.

Utveckling av systemet med risk- och sårbarhetsanalyser

Utredningen gör bedömningen att det nuvarande systemet med risk- och sårbarhetsanalyser behöver utvecklas. För de statliga myndigheterna föreslår utredningen att det generella kravet på att upprätta en risk- och sårbarhetsanalys ersätts med en skyldighet för varje sakdepartement att avgöra om en sådan analys ska upprättas. En utgångspunkt för vilka myndigheter som ska upprätta analyser är att kravet minst bör omfatta de myndigheter som pekas ut i bilagan till förordningen om krisberedskap och höjd beredskap.

Om en analys ska upprättas ska detta anges i regleringsbrevet och analysen ske enligt en viss angiven standard som utarbetats

av en ansvarig myndighet. Detta bedöms få bättre genomslag än den nuvarande regleringen i förordning. I analysen ska ingå såväl att identifiera sårbarheter och risker som att redogöra för åtgärder som vidtagits och hur dessa bidrar till att minska risker och sårbarheter. Genom att kravet införs i regleringsbrevet finns också möjligheter att anpassa de krav som ställs utifrån behov.

I instruktionen för en granskningsansvarig myndighet bör anges att det är ett åliggande att anmäla till regeringen om en risk- och sårbarhetsanalys, som upprättats enligt uppdrag i regleringsbrev, inte uppfyller de krav som ställs på en sådan analys. Givetvis ska en sådan anmälan bara göras om en dialog med myndigheten inte lett till tillräckliga förbättringar av analysen.

En översyn av ordningen med handlingsprogram och risk- och sårbarhetsanalyser för kommuner och landsting

Utredningen menar att den ordning enligt vilken kommunerna är skyldiga att upprätta både handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor och planer enligt lagen om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser och höjdberedskap bör ses över. En förändrad ordning bör bidra till en tydligare styrning och prioritering nationellt. Här torde det samtidigt finnas en potential för rationalisering och besparing på den centrala nivån med avseende på utbildning och information till kommunerna i anslutning till arbetet med handlingsprogrammen och planen för hantering av extraordinära händelser. Det är angeläget att en översyn sker i särskild ordning eftersom de berörda lagstiftningarna i övrigt är olika till sin karaktär och tillkommit för olika syften. En sådan översyn bör också visa om det finns förutsättningar att föra samman hela eller delar av lagstiftningarna.

En ny myndighet lösningen på flera av dagens problem

Tillskapandet av en ny myndighet är enligt utredningen lösningen på flertalet av de problem som finns till följd av dagens struktur. En ny myndighet har dessutom enligt utredningens bedömning avsevärt större möjligheter att möta den utveckling av olyckor, hot och risker som samhället står inför. På så sätt skapas också förutsättningar att nå de mål som riksdag och regering satt upp.

Utredningen har konstaterat att det i de flesta fall är omöjligt att skilja på åtgärder som vidtas för att hantera händelser i olika delar av hotspektrat och att samma typer av åtgärder är relevanta för hela hotspektrat. Utredningen ser därför att det är naturligt att föra samman dessa delar till en helhet i syfte att stärka den generella förmågan att möta olika typer av händelser oavsett var dessa än finns i hotskalan. Då kan också det faktum att åtgärder som vidtas för att stärka krisberedskapsförmågan även bidra till att stärka förmågan att möta vardagens händelser och vice versa utnyttjas till fullo. Den förmåga som byggs för de fredstida händelserna utgör också grunden för förmågan att hantera en situation med höjd beredskap. Genom bildandet av en ny myndighet skapas förutsättningar för att bedriva ett integrerat arbete mot olyckor och kriser, istället för att som idag verka utifrån antingen olycks- eller krisperspektivet. En sådan utveckling ökar också sannolikheten för att samhället ska fungera som en helhet såväl till vardags som vid större kriser eftersom alla aktörer får stöd av en aktör enligt en metod.

En ny myndighet från och med den 1 juli 2008

Utredningen har prövat för- och nackdelar med att skapa en ny myndighet för skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Enligt utredningens uppfattning finns - som redan nämnts - många fördelar med en sådan ordning. Däremot finns inga bärande skäl mot att bilda en sådan myndighet. En ny

myndighet föreslås därför inrättas och påbörja sin verksamhet den 1 juli 2008. De nuvarande myndigheterna, KBM, SRV och SPF, upphör i den takt som är möjlig i förhållande till det avvecklingsarbete som ska genomföras.

Bredare uppdrag - från säkerhet på individnivå till samhällets säkerhet

Det område som den nya myndigheten kommer att ansvara för spänner över ett brett spektra av händelser och sträcker sig från sårbarhetsreducerande och förebyggande till normalisering och lärande efter en händelse. Myndighetens verksamhet sträcker sig också från säkerhet på individnivå till samhällets säkerhet. Utredningen menar att ett sådant arbete bidrar till att stärka såväl olika delar i kedjan som helheten. Med en central förvaltningsmyndighet med ansvar för de tre områdena är det utredningens bedömning att den statliga styrningen avsevärt skulle underlättas. Den nya myndigheten ges därmed ett nytt och bredare uppdrag än var och en av de tre tidigare myndigheterna och ett huvudansvar för politikområdet skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar samt verksamhetsområdet det civila försvaret. Utredningen anser dock att det är viktigt att tillvarata de olika perspektiv och kunskaper som finns inom dagens myndigheter.

Likaledes bör myndigheten ansvara för de internationella frågor som faller inom myndighetens verksamhet nationellt.

En pådrivande kraft i arbetet mot olyckor och kriser

Utredningen anser att den nya myndigheten bör vara ansvarig för områdena skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Myndigheten ska därmed utgöra en pådrivande kraft i utvecklingen av samhällets förmåga att förebygga och hantera såväl olyckor som extraordinära händelser. Myndigheten ska i detta syfte tillhandahålla en översikt över olyckor, hot och risker i samhället. Vidare ska myndigheten svara för utveckling av

metoder för en effektiv hantering av olyckor och kriser på lokal-, regional- och central nivå samt kunna bistå med strategiska analyser. Myndigheten får också ansvar för tillsyn och utveckling av samhällets räddningstjänst och krisberedskap samt för att upprätthålla en operativ förmåga vad avser förstärkningsresurser och internationella insatser.

Ett systematiskt säkerhetsarbete på lokal, regional och central nivå

En central del av den nya myndighetens uppgifter är att verka för ett systematiskt säkerhetsarbete samt att säkerhetsfrågor beaktas i ett systemperspektiv och att kopplingen mellan de olika nivåerna i samhället fungerar på ett effektivt sätt. Ett arbete som dels handlar om privata och offentliga aktörers egna förmågor, dels om att skapa förutsättningar för en bättre förmåga att hantera mer omfattande händelser som kräver sektorsövergripande insatser.

Den nya myndigheten bör också ha det övergripande ansvaret för det förebyggande och sårbarhetsreducerande arbetet i syfte att minska risken för och konsekvenserna av olyckor och kriser. Arbetet bör bedrivas systematiskt och tvärsektoriellt på internationell, nationell, regional och lokal nivå.

Utveckling av förmågan inom räddningstjänst- och krishanteringsområdena

Myndigheten ska vidare svara för utveckling av förmågan inom räddningstjänst- och krishanteringsområdena. Ett sådant arbete inkluderar bl.a. lednings-, metod- och förmågeutveckling samt att tillse att samhällets räddningstjänst- och krishanteringsorgan arbetar och samverkar effektivt.

Utveckling av system för beslutstöd och ledning

Aktörer som hanterar olyckor och kriser har behov av lednings- och stödfunktioner som underlättar inhämtning, bearbetning

och delgivning av olika typer av information. Det finns likaledes ett behov av att kunna kommunicera inom och mellan operativa enheter liksom mellan olika aktörer. Information och varningar måste dessutom kunna delges både allmänheten och massmedia. Den nya myndigheten bör ges ansvaret för vissa tekniska system som har många användare, används av flera aktörer eller sådana system där det finns fördelar av att utveckla system eller lösningar gemensamt.

Stärkt arbete med uppföljning, utvärdering och analys

En central del i arbetet med att utveckla den nationella förmågan att hantera olyckor och extraordinära händelser är uppföljning, utvärdering, analys och tillsyn. Utifrån denna verksamhet och i samverkan med olika sektorsmyndigheter bör myndigheten kunna sammanställa och analysera bilden av olyckor, hot och risker samt beroendeförhållanden på aggregerad nivå. Den nya myndigheten ska därefter identifiera brister och lämna förslag på åtgärder för att åtgärda dessa. Den kunskap som myndigheten erhåller utifrån dessa analyser är av betydande vikt för att utveckla förmågan inom räddningstjänst- och krisberedskapsområdet på samma sätt som kunskaperna inom dessa områden är av betydande vikt för att exempelvis kunna föreslå åtgärder för att minska antalet olyckor. Myndigheten bör utifrån sitt arbete inom området ha kapacitet att på regeringens uppdrag ta fram en strategisk inriktning för verksamheten. Ett sådant arbete inkluderar bl.a. att ta fram policys baserat på det underlag som erhålls genom analys, uppföljning, utvärdering och erfarenhetsåterföring.

Utvärdering av förmåga inom olika sektorer samt uppföljning av arbetet på lokal och regional nivå bör ske löpande. Den nya myndigheten bör ges i uppdrag att svara för denna utvärdering och uppföljning. Arbetet med uppföljning, utvärdering och analys bör ske integrerat vad avser krisberedskap och skydd mot olyckor. Utredningen gör också bedömningen att den

tvärssektoriella samordningen stärks genom de förslag som utredningen lämnar avseende uppföljning, utvärdering och analys.

Därutöver bör den nya myndigheten få uppgiften att svara för bl.a. strategisk analys, metodutveckling, forskning, utveckling och erfarenhetsåterföring från händelser i hela hotskalan både nationellt och internationellt.

Förstärkningsresurser och kapacitet att genomföra internationella insatser

Det finns ett behov att på statlig nivå hålla vissa förstärkningsresurser för att kunna stödja den lokala och regionala nivån. Det kan gälla mycket speciella händelser som inträffar relativt sällan eller situationer där lokala och regionala resurser inte räcker till ens i samverkan. Detsamma gäller när andra länder drabbas av händelser och inte har tillräckliga egna resurser för att hantera den uppkomna situationen och begär hjälp. Det är naturligt att förstärkningsresurser liksom kapaciteten att genomföra internationella humanitära insatser finns hos den nya myndigheten. Som en följd av detta bör myndigheten utgöra kontaktpunkt gentemot gemenskapsmekanismen inom EU och samarbetet inom NATO/PFF samt mot FN:s "katastroforgan". Genom att samla uppgiften att tillhandahålla hjälp, såväl utanför som innanför Sveriges gränser, hos en aktör kan verksamheten rationaliseras och erfarenheter utbytas effektivt. Sektorsmyndigheternas ansvar för avtal inom deras verksamhetsområde är därmed oförändrat.

Stöd till individer efter en katastrof

Erfarenheter har visat att det efter vissa större händelser finns ett behov av att det finns en förberedd förmåga i samhället att stödja anhöriga och drabbade, även efter att de omedelbara och grundläggande materiella behoven är tillgodosedda. Den nya

myndigheten bör ges i uppdrag att utveckla en generell beredskap för att ta omhand anhöriga och överlevande, förmedla information samt samordna olika aktörers handlande. En sådan struktur bör finnas förberedd och kunna aktiveras med mycket kort varsel.

Rättsliga uppgifter

Inom den nya myndighetens verksamhetsområde finns ett flertal centrala författningar. Vidare bedrivs ett samt ett omfattande internationellt arbete både inom EU och i andra fora med legala implikationer som rör myndighetens verksamhetsområde och där myndigheten bör delta eller kunna lämna stöd till regeringen. Den nya myndigheten bör ges bemyndigande att svara för föreskrifter enligt lagstiftning och bör ge ut allmänna råd inom ramen för sitt verksamhetsområde, exempelvis inom räddningstjänstområdet.

Utbildning och övning

För att uppnå önskvärd förmåga inom områdena skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar är utbildning och övning centralt. Dessa är en naturlig del av all verksamhet för att stärka förmågan att hantera olyckor och kriser och bör bedrivas kontinuerligt. Som en följd av myndighetens breda ansvarsområde blir utbildnings- och övningsverksamheten också bred, innefattande både området skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och internationell verksamhet. Utredningen ser stora fördelar med att utbildning och övning inom krisberedskapsområdet och området skydd mot olyckor knyts närmare vart annat och att det skapas ett samlat ansvar för utbildningarna inom dessa områden.

Övningar för att utveckla samhällets förmåga att hantera olyckor och kriser

En central uppgift för den nya myndigheten är att svara för genomförandet och uppföljningen av vissa övningar. Framförallt två typer av övningar bör prioriteras, dels sektorsövergripande övningar i syfte att öka kompetensen och testa förmågan hos olika aktörer i krishanteringssystemet, dels övningar som syftar till att utveckla förmågan inom ramen för myndighetens sektorsansvar. En viktig del av arbetet är att inrikta övningarna mot de områden där det föreligger behov. Genomförandet av övningar på statlig, regional och lokal nivå bör genomföras på ett strukturerat sätt och avse realistiska förhållanden så att erfarenheterna från övningarna bidrar till att utveckla samhällets förmåga.

Ansvar för ett brett utbildningsbehov

Det framtida utbildningsbehovet inom området kräver mot bakgrund av dess bredd spetskompetenser från flera olika forskningsdiscipliner. Den nya myndigheten bör ansvara för att inventera och analysera utbildningsbehovet samt tillse att det finns relevanta och kvalitetssäkrade utbildningar inom områdena skydd mot olyckor och krisberedskap. Även en översikt över tillgängliga utbildningar som olika intressenter kan ta del av bör tillhandahållas. Den nya myndigheten bör vidare svara för inriktningen och uppföljningen av utbildning inom områdena krisberedskap och skydd mot olyckor. Utredningen menar att det för att svara för denna inriktning bör knytas ett utbildningsråd med företrädare för centrala aktörer inom krisberedskapsområdet och området skydd mot olyckor. Rådet ska bidra till att den utbildning som bedrivs vid olika institutioner kan synkroniseras i syfte att minska överlapp mellan befintliga utbildningar.

Minskad efterfrågan på skolbunden risk- och säkerhetsutbildning

Vad gäller utbildning inom området skydd mot olyckor har SRV bl.a. konstaterat att efterfrågan på den skolbundna risk- och säkerhetsutbildningen sannolikt kommer att minska i framtiden. På samma gång som det finns stora behov av och efterfrågan på fortbildning inom området skydd mot olyckor. Ökningen avser dock främst efterfrågan på distansutbildning och stöd för utbildning och övning regionalt och lokalt. Dagens struktur för utbildning inom skydd mot olyckor dras med betydande problem. Det finns en överkapacitet, bristande flexibilitet samt utvecklings- och investeringsbehov. Forskning och utveckling behöver öka och ges en starkare koppling till utbildningen.

En beställar-utförarmodell för att tillgodose det breda utbildningsbehovet

Utredningen anser att en beställar-utförarmodell bör införas för att tillgodose det samlade behovet av utbildning inom området skydd mot olyckor och krisberedskapsområdet. Den nya myndigheten kommer därigenom att ha medel och beställa utbildning från olika utbildningsinstitutioner. En sådan modell ökar flexibiliteten samt möjliggör en närmare koppling till olika forskningsinstitutioner. Den föreslagna modellen bedöms även öppna för att akademisera delar av utbildningen i och med att denna kan beställas från högskolor och universitet.

Enligt modellen ges den nya myndigheten medel för att beställa relevant utbildning från olika utbildningsinstitutioner. Om relevant utbildning inte finns att tillgå eller om det gäller studiemedelsfinansierad utbildning eller om det rör sig om utbildning där det finns reglerade utbildningskrav, bör denna tillhandahållas av myndigheten via en särskild utförarfunktion. Inom dessa utbildningar torde det dock finnas delar som kan

utföras av andra, men då som en del av den utbildning som myndigheten tillhandahåller. Vidareutbildning som inte är studiemedelsfinansierad bör fortsättningsvis finansieras genom avgifter.

En enhet för utbildningsproduktion med verksamhet i Revinge och Sandö

I och med att utbildningen i avsevärt högre grad än idag ska tillhandahållas av externa utbildningsproducenter innebär detta att utbildningsvolymen som genomförs i egen regi bedöms till en lägre nivå än dagens utbildningsvolym. Merparten av den framtida utbildningsverksamheten bör därför kunna tillhandahållas vid en utbildningsplats. Utredningen bedömer det emellertid inte som möjligt att omedelbart få till stånd en förändring där all utbildning tillhandahålls vid en utbildningsplats. Förändringen måste därför ske successivt. I nuläget finns enligt utredningens bedömning, då distansutbildningen är under utveckling, behov av att bibehålla en struktur med viss geografisk representation. En utveckling av distansutbildningen bör på sikt kunna innebära en ökad geografisk närhet för avnämarna. Den av utredningen föreslagna modellen där den nya myndigheten köper utbildning från flera olika aktörer bedöms också bidra till en ökad geografisk närhet vad avser utbildningarna, eftersom det öppnar för fler utbildningsproducenter. Antalet utbildningsplatser kan således inte ses som avgörande för den geografiska närheten för utbildningen inom området skydd mot olyckor i framtiden.

Utredningen förordar att det skapas en utförarenhet för tillhandahållande av utbildningen och att Revinge väljs som plats för denna. Verksamhet bör också bedrivas vid en mindre utbildningsplats - Sandö. Verksamheten vid skolorna i Rosersberg och Skövde bör avvecklas snarast möjligt.

Renodling av verksamheten

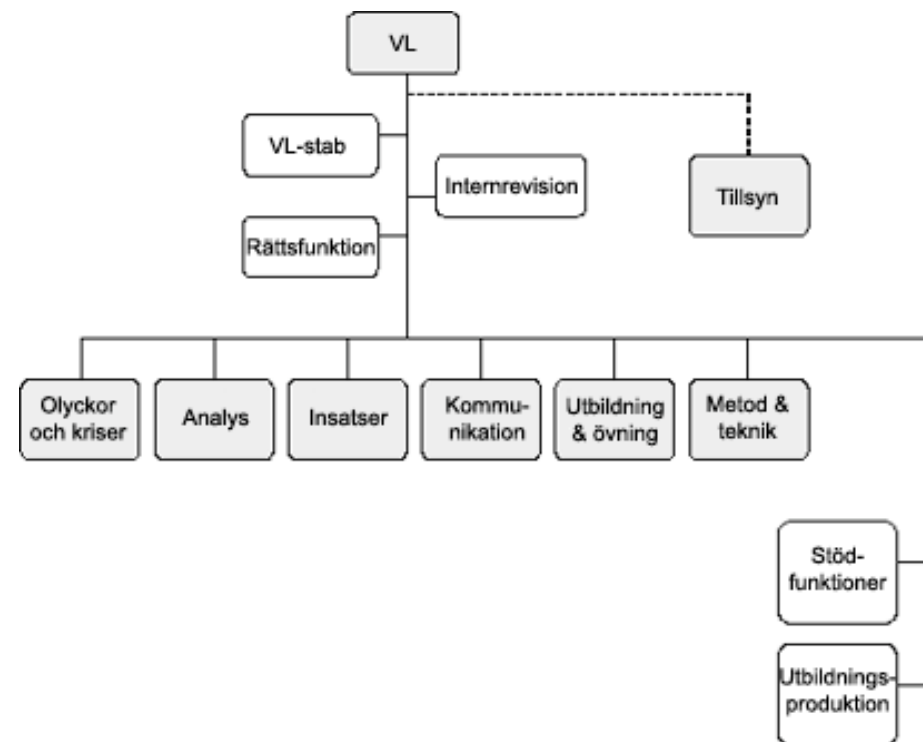
Utredningen har i enlighet med sina direktiv också haft att överväga om vissa verksamheter bör överföras till andra myndigheter. Motivet för detta är att renodla verksamheten vid den nya myndigheten. Utredningen föreslår därför att viss verksamhet förs till andra huvudmän. Exempel på sådan verksamhet är signalskydd till Försvarets radioanstalt, mediernas beredskapsråd till Kulturdepartementets ansvarsområde, transport av farligt gods till den föreslagna Trafikinspektionen samt ansvaret för länsstyrelsernas ledningsplatser till respektive länsstyrelse.

Verksamhet i Stockholm, Karlstad, Kristinehamn, Sollefteå, Revinge och Sandö

I utredningens arbete med att överväga lokaliseringsorter har en utgångspunkt varit att det ur myndighetens perspektiv är lättare och mest rationellt att bedriva verksamhet på så få orter som möjligt. Ur ett strikt verksamhetsperspektiv skulle det vara mest rationellt och förmodligen också effektivast att bedriva verksamhet endast i Stockholm och Karlstad. Utredningen har däremot tagit betydande regionalpolitiska hänsyn och föreslår att den nya myndigheten ska lokaliseras till sex orter; Stockholm, Karlstad, Kristinehamn, Sollefteå, Revinge och Sandö varav de två sista är orter där endast utbildning bedrivs. Utredningen föreslår att myndighetens huvudkontor samt huvuddelen av verksamheten inom analysavdelningen och delar av Rakelverksamheten lokaliseras till närförort i Stockholm. Den helt övervägande delen inom avdelningen för olyckor och kriser bör enligt utredningens mening placeras i Karlstad, liksom den nya myndighetens internrevision och tillsynsverksamhet.

En funktionell organisationsmodell

Utredningen har utifrån olika organisationsmodeller kommit till slutsatsen att en funktionell modell är den som är bäst lämpad för att utforma den nya myndighetens organisation. Utredningen har även tagit fram ett förslag till en övergripande organisation för den nya myndigheten.



Eftersom det är en ny myndighet och inte en sammanföring av de tre befintliga myndigheterna och deras verksamhet som bildas, är det viktigt att denna får en organisation som ger myndigheten de bästa förutsättningarna för att på ett effektivt sätt kunna fullgöra sitt uppdrag. Enligt utredningens

uppskattning får den nya myndigheten mellan 600 och 620 årsarbetskrafter.

Anslag och ekonomiska konsekvenser

Utredningen beräknar att den nya myndighetens förvaltningsanslag kommer att uppgå till drygt 1 092 mnkr. Vidare beräknar utredningen omställningskostnaderna till 306 mnkr för förändringen av utbildningsorganisationen och 65 mnkr för övrig omställning, totalt ca 370 mnkr. Dessa omställningskostnader finansieras via de neddragningar som utredningen föreslår samt via viss övergångsfinansiering från anslaget 7:5 Krisberedskap. På ett par års sikt beräknar utredningen att en besparing om drygt 220 mnkr (fördelad på drygt 75 mnkr från anslaget 7:5 Krisberedskap och ca 145 mnkr från de gamla förvaltningsanslagen) kan genomföras genom att en myndighet med ansvar för områdena skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

RELATERAT

[Pressmeddelande: En myndighet mot olyckor och kriser ersätter tre nuvarande](#)

[SOU 2007:31 Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser, hela dokumentet](#)

Skydd mot olyckor

<http://regeringen.se/sb/d/522>

[Räddningstjänst](#)

[Räddningstjänstsamarbete inom EU](#)

[Fyrverkerier](#)

Skydd mot olyckor omfattar åtgärder för att förebygga olyckor och begränsa konsekvenserna av olyckor. Med olyckor menas både olyckor vållade av människor och naturolyckor där människor, egendom eller miljö kan skadas.

Målet för verksamheten är att skydda människors liv, säkerhet och hälsa mot olyckor, förebygga olyckor samt förhindra eller begränsa skador på egendom och miljö.

Regeringens prioriteringar

Att förebygga skador

Regeringen prioriterar det skadeförebyggande arbetet. Förutom att förhindra lidandet är det mer kostnadseffektivt att förebygga olyckor än att behöva verka för att begränsa konsekvenserna av en olycka som redan har inträffat, t.ex. vid en räddningstjänstinsats. De flesta typer av olyckor har inträffat tidigare och det förebyggande arbetet handlar om att se till att de inte händer igen.

Tillsynsverksamheten avseende allvarliga kemikalieolyckor, transport av farligt gods och hantering av brandfarliga och explosiva varor har särskilt stor betydelse i det förebyggande arbetet.

Den enskilda människans ansvar och förmåga

Den enskilda människan har ansvar att om man ser eller får kännedom om en brand eller en olycka som innebär fara för någons liv eller allvarlig risk för någons hälsa eller för miljön varna dem som är i fara och vid behov tillkalla hjälp.

Arbetet när det gäller att stärka den enskilda människans förmåga att agera rationellt i samband med mindre olyckor är viktigt. Den förmågan har stor betydelse vid större olyckstillbud och kan minska konsekvenserna av inträffade olyckor.

Lagen om skydd mot olyckor

Den 12 november 2003 fattade riksdagen beslut om lagen om skydd mot olyckor. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2004 och ersatte då den gällande räddningstjänstlagen. Lagen innehåller bestämmelser om de åtgärder som stat och kommun ska vidta till skydd mot olyckor. Istället för detaljerade regler innehåller lagen mål som ska uppfyllas. Kommunerna får på så sätt en ökad möjlighet att anpassa sin verksamhet utifrån lokala förhållanden. Större vikt läggs också på det förebyggande arbetet och den enskildes ansvar.

Sotning

Målet för sotningsverksamheten är att skall förebygga olyckor och skador till följd av bränder. Kommunen ansvarar för att rengöring (sotning) och brandskyddskontroll genomförs. Statens räddningsverk meddelar föreskrifter om kontrollens omfattning och med vilka intervaller den skall genomföras. Kommunen får tillåta enskilda fastighetsägare att själva utföra eller låta någon annan utföra sotning på den egna fastigheten, om sotningen sker på ett betryggande sätt ur brandskyddssynpunkt.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

[Försvarsdepartementet](#)

RELATERAT

[Ds 2006:1 En strategi för Sveriges säkerhet](#)

[Prop. 2002/03:119 Reformerad](#)

[räddningstjänstlagstiftning](#)

[SOU 2002:10 Reformerad räddningstjänstlagstiftning](#)

[SOU 2001:42 Reformerat sotningsväsende](#)

[SOU:113 Branden i Göteborg den 29-30 oktober 1998 - en sammanfattning](#)

EXTERNA LÄNKAR

[Statens räddningsverk](#)

[Kustbevakningen](#)

[Haverikommissionen](#)

[Skyddsnätet](#)

Försvarsreformen

<http://regeringen.se/sb/d/526>

[Försvarsbeslut](#)

[Försvarspropositionen 2004](#)

[En förändrad värld](#)

I det svenska försvaret pågår en av de största militära reformer som Sverige genomfört i modern tid. Från ett volymmässigt stort invasionsförsvar till ett mindre, rörligt och flexibelt insatsförsvar som både kan försvara Sverige och medverka vid internationella insatser.

Det svenska försvaret är inne i en av de största reformerna som genomförts i modern tid på försvarsområdet. Propositionen "Vårt framtida försvar" (2004/05:5) som regeringen lade till riksdagen den 23 september 2004 och som riksdagen ställde sig bakom den 15 december 2004, utgör nästa steg i försvarsreformen.

Försvarsreformen startade 1999 när grunden för denna förnyelse och modernisering lades i propositionen "Förändrad omvärld omdanat försvar" (1998/99:74), och i propositionen "Det nya försvaret" (1999/2000:30). Riksdagen ställde sig bakom dessa propositioner våren 1999 respektive 2000. Dessa beslut lade grunden för ett modernt, flexibelt och rörligt insatsförsvar baserat på allmän totalförsvarsplikt. De militära förband och system som behövs i framtiden ska kunna användas såväl för att försvara landet som vid internationella insatser. Stridskrafterna ska förändras och utformas så att de motsvarar de nya kraven som dagens hotbild ställer. Det handlar om en genomgripande förändring av både försvarets omfattning och dess struktur. Den nya insatsorganisationen innebär förändringar i grundorganisationens storlek, av personalbehovet, antalet totalförsvarspliktiga och deras utbildning.

En viktig del i reformen är utvecklingen mot ett nätverksbaserat försvar (NBF). NBF innebär att det militära försvaret ska kunna verka inom ett nätverk baserat på modern kommunikations- och informationsteknik. Genom detta skapas förutsättningar för att uppnå ett informationsöverläge. Målet är att med insatsstyrkor som sätts samman efter vad varje situation kräver, vara på rätt plats, vid rätt tillfälle och kunna genomföra insatser för att nå eftersträvad verkan. Nätverket ska vara gemensamt för samtliga totalförsvarsmyndigheter och fungera under såväl fred, kris som krig. Därmed ökar samhällets totala förmåga att samordnat hantera svåra kriser eller påfrestningar på vårt samhälle.

Försvarsreformens fortsättning

Reformarbetet har i och med riksdagsbeslutet i december 2004 fått ny fart, men det kommer att vara en fortlöpande utveckling. Eftersom teknik-, samhälls- och omvärldsförändringen går så snabbt kommer riksdag och regering löpande att följa upp Försvarsmaktens arbete, så att inriktningen kan justeras när det är nödvändigt för att nå målen.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

[Försvarsdepartementet](#)

RELATERAT

[Prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar](#)

[Sammanfattning av prop. 2004/05:5 Vårt framtida försvar](#)

[Ds 2004:30 Försvar för en ny tid](#)

[Prop. 1999/2000:30 Det nya försvaret](#)

[Prop. 1998/99:74 Förändrad omvärld-omdanat försvar](#)

EXTERNA LÄNKAR

[Försvarsberedningen](#)

[Försvarsmakten](#)

Totalförsvaret

<http://regeringen.se/sb/d/3013>

[Civilt försvar](#)

[Militärt försvar](#)

[Plikttjänstgöring](#)

[Frivillig försvarsverksamhet](#)

[Försvarsindustri och materiel](#)

[Forskning](#)

[Underrättelsefrågor](#)

[Propositionen En anpassad](#)

[försvarsunderrättelsever](#)

[Frågor och svar om signalspaning](#)

[Propositionen Högskoleutbildning av officerare m.m](#)

[En ny försvarsindustristrategi](#)

I Sverige har vi ett totalförsvaret som består av det militära och civila försvaret. Totalförsvaret ska försvara Sverige mot väpnat angrepp, hävda vår territoriella integritet, bidra till fred och säkerhet i omvärlden och stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred.

Efter det kalla krigets slut har hoten mot vårt samhälle förändrats. Det svenska totalförsvaret genomgår därför den största reformeringen i modern tid. Det militära försvaret utvecklas från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar, som kan anpassas till olika slags hot och risker i Sverige och utomlands.

Det militära försvaret

Det militära försvaret ska kunna försvara Sverige mot väpnat angrepp var det än kommer ifrån. Det militära försvaret ska också hävda Sveriges territoriella integritet, bidra till fred i vår omvärld och stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred.

Sveriges militära försvar utvecklas nu mot ett mindre och mer slagkraftigt och flexibelt försvar. Beredskap, organisation och planläggning ska vara utformad så att försvarets förmåga långsiktigt kan förändras för att möta framtida hot.

Det svenska militära försvaret ska kännetecknas av ständig utveckling och förnyelse, hög teknologisk nivå och ekonomisk effektivitet.

Det civila försvaret

Det civila försvaret omfattar hela samhället med alla dess funktioner som måste fungera under kris och krig, till exempel sjukvård, räddningstjänst samt el-, tele- och vattenförsörjning. Kommuner, landsting, länsstyrelser, statliga myndigheter, många företag och organisationer har viktiga uppgifter inom det civila försvaret. Det civila försvaret är inte en organisation utan olika slag av verksamheter i samhället som genomförs för att stärka samhällets förmåga att kunna hantera höjd beredskap och krig. En helhetssyn ska gälla - de resurser som skapas för att hantera ett krig ska även kunna användas vid svåra, krisartade händelser i fred.

Det civila försvaret ska värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Varje departement ansvarar för civilt försvar inom sitt verksamhetsområde. Försvarsdepartementet har ett samordningsansvar.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

[Försvarsdepartementet](#)

RELATERAT

[Prop. 1999/2000:30 Det nya försvaret](#)

[Prop.2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret](#)

EXTERNA LÄNKAR

[Säkerhetspolitik.se](#)

Säkerhetspolitik inom försvarsområdet

<http://regeringen.se/sb/d/525>

[Medverkan i internationella organisationer](#)

[Säkerhets- och försvarspolitik inom EU](#)

[Europeiska försvarsbyrå \(EDA\)](#)

I takt med att de traditionella militära hoten från kalla kriget mot Västeuropa har sjunkit undan har nya, asymmetriska och gränsöverskridande hot, som länge legat i bakgrunden, fått allt mer uppmärksamhet.

De framtida hoten framstår som mer komplexa och svårförutsägbara. De kan utgöras av militära eller icke-militära hot exempelvis terrorhandlingar. Gränsen mellan intern och extern säkerhet är mindre tydlig idag, både för stater, inom regioner och inom EU.

Det handlar idag mycket om att internationellt i samverkan med andra länder förebygga och minska riskerna för medborgarna att utsättas för olika former av hot inklusive terroristaktioner. Utöver den internationella terrorismen är det i första hand organiserad, gränsöverskridande brottslighet, spridning av massförstörelsevapen och IT-relaterade hot som hamnat i fokus.

Massförstörelsevapen

Speciellt oroande är utvecklingen att fler stater och icke-statliga aktörer försöker anskaffa massförstörelsevapen. Dessa utgörs av biologiska och kemiska vapen samt kärnvapen.

Biologiska stridsmedel utgörs av levande organismer bl.a. sjukdomsalstrande mikroorganismer, bakterier, virus eller mikrovampar som sprids för att orsaka sjukdom eller död bland människor, djur eller växter.

Kemiska stridsmedel utgörs av kemiska ämnen antingen i form av gas eller vätska eller fast form som skulle kunna utnyttjas på grund av sina giftverkningar på människor djur eller växter. Här ingår också toxiner som produceras av levande organismer.

Kärnvapen utnyttjar en explosiv frigörelse av energi genom reaktioner med atomkärnor. Kärnvapen är tekniskt komplicerade att framställa och ett annat sätt att orsaka skador är så kallade smutsiga bomber då radioaktivt material blandas med vanliga sprängämnen.

Det finns internationella avtal som ska förhindra att dessa typer av vapen kommer till användning. Dessa typer av stridsmedel figurerar allt oftare i diskussionerna om de globala säkerhetspolitiska problemen.

Världen efter terrordåden den 11 september 2001

Eventuella hot kan komma såväl från subnationella aktörer som från stater. Terrordåden i USA den 11 september 2001 har visat på och ökat oron för att terrorister kan tänkas försöka uppnå masskadesituationer och i det sammanhanget att massförstörelsevapen främst biologiska och kemiska stridsmedel ska komma till användning.

Exempel på det var breven med mjältbrandsbakterier som skickades med posten i USA 2001 varvid flera personer dog och stora kostnader uppstod för bl.a. rengöring. Det följdes av en våg av tusentals falska mjältbrandsbrev i USA och resten av världen.

I Sverige identifierades över 400 misstänkta brev som dock i inget fall innehöll mjältbrandsbakterier. Det gav en god illustration till de påfrestningar på analyskapaciteten och de brister som fanns i beredskapen mot NBC-insatser. Samhället måste kunna möta denna typ av oväntade händelser där nya ämnen eller sätt för utspridning används.

Anpassning till en ny hotbild

Det svenska militära och civila försvaret anpassas för att även kunna hantera även nukleära (N), biologiska (B) eller kemiska (C) stridsmedel. Tendenserna avseende internationell terrorism är oroande då de innefattar ökad användning av urskillningslöst våld, ambitioner att anskaffa massförstörelsevapen och växande organisatorisk och finansiell styrka.

Risken för spridning av NBC-vapen och relaterad kunskap till fler stater och subnationella grupper är även det ett ökande orosmoment. Hotet omfattar inte bara de klassiska stridsmedlen utan även andra kemiska ämnen, mikroorganismer eller radioaktivt material som skulle kunna utnyttjas också av subnationella grupper eller enskilda. Samtidigt ökar riskerna för att nya typer av organismer, ämnen eller vapen kan komma att utvecklas.

Den snabba tekniska utvecklingen bl.a. inom biotekniken kan resultera i nya hot om tekniken missbrukas. Även om inget omedelbart hot mot Sverige föreligger för närvarande, kan subnationella grupper tänkas utnyttja vissa medel samt att svensk personal kan komma att utsättas för risker i samband med internationella operationer.

Internationell samverkan

Internationellt har stora insatser gjorts för att i samverkan förbättra människors skydd bl.a. inom FN, Världshälsoorganisationen (WHO), Nato och EU m.fl. I USA har

mycket omfattande program inletts för att få fram effektiva skyddsmetoder.

Inom EU har en strategi utarbetats för att minska risken för spridning av massförstörelsevapen i december 2003. Dessutom har initiativ tagits till att utarbeta ett program för gemensamt skydd mot NBC-terrorism samt att förbättra informationsutbytet. Programmet inkluderar åtgärder inom hälso-, utbildnings- och civilt skydd.

Svensk samverkan

I Sverige tillgodoses skyddet av befolkningen främst genom bättre samverkan mellan civila myndigheter, landsting och kommuner. Försvarsmakten utvecklar en speciell enhet, NBC-kompani avsett i första hand för skydd av militär trupp, men som även kan ge stöd till det civila samhället.

Vid Totalförsvarets Forskningsinstitut bedrivs forskning för att bl.a. få fram bättre skyddsmöjligheter. Krisberedskapsmyndigheten samordnar planeringen för det civila samhällets skydd.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

[Försvarsdepartementet](#)

RELATERAT

[Läs mer om Sveriges säkerhetspolitik](#)

[Läs mer om Sveriges säkerhetspolitiska linje](#)

EXTERNA LÄNKAR

[Krisberedskaps-myndigheten](#)

[Försvarsmakten](#)

[Totalförsvarets forskningsinstitut](#)

Internationell verksamhet

<http://regeringen.se/sb/d/524>

[Fredsfrämjande insatser](#)

[Räddningsverkets pågående internationella insatser](#)

[Nordiskt försvarssamarbete](#)

[Säkerhetsfrämjande samarbete i Östersjöområdet](#)

[Samarbete med Ryssland](#)

[Civil-militär samverkan i fredsfrämjande insatser](#)

[Försvarsattachéer](#)

Det internationella engagemanget är en av de viktigaste uppgifterna inom det svenska totalförsvaret och inom området skydd mot olyckor. Genom internationella fredsfrämjande och humanitära insatser bidrar vi till en säkrare omvärld.

Som en följd av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Europa efter det kalla krigets slut har de internationella kontakterna inom Försvarsdepartementets område ökat. Detta är sant inte minst när det gäller att förebygga konflikter och främja freden. Sverige spelar här en aktiv roll i Förenta Nationerna (FN), EU, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och inom Natos Partnerskap för fred (PFF).

Det senaste årets internationella utveckling har visat att kriser kan utvecklas snabbt och få långtgående konsekvenser. Europeiska rådet har beslutat att EU:s medlemsländer ska bidra med militära resurser till en gemensam krishanteringsstyrka, som ska kunna användas för olika typer av humanitära och fredsbevarande insatser. För Sverige är det viktigt att aktivt

bidra till EU:s förmåga att hantera kriser. Vi deltar också aktivt i utvecklingen av den europeiska säkerhets- och försvarspolitik (ESFP).

Sverige deltar i fredsfrämjande insatser på olika platser i världen. Uppgifterna för den militära personalen i fredsfrämjande operationer kan variera från att övervaka att fredsavtal efterlevs till att röja minor och att stödja hjälparbete.

Statens räddningsverk genomför ett stort antal humanitära insatser vid olyckor och katastrofer i andra länder. Exempel på olika hjälpinsatser är att rädda människor i jordbävnings- och översvåmningsområden, att transportera materiel som behövs i ett katastrofområde samt att hjälpa till att bygga vägar och broar. Sverige kan med civil och militär personal också hjälpa till med återuppbyggnad av samhällen som är drabbade av krig eller katastrofer.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

[Försvarsdepartementet](#)

RELATERAT

[Prop. 2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret](#)

EXTERNA LÄNKAR

[Statens räddningsverk](#)

[FN](#)

[Nato](#)

[EU](#)

[Europeiska försvarsbyrån, EDA](#)

Jämställdhet - ett verktyg för att främja fred och lösa konflikter

<http://regeringen.se/sb/d/527>

Jämställdhet: verktyg för fred och konfliktlösning

I FN:s säkerhetsråds resolution 1325, som antogs i oktober 2000, slås för första gången fast att krig påverkar män och kvinnor på olika sätt. Resolutionen ställer krav på att fler kvinnor ska involveras i fredsbyggande och konfliktlösande arbete i alla faser av en konflikt och på alla nivåer.

Huvudmålsättningen med det aktuella genderarbetet är att stärka kvinnor och deras roll i kris- och konfliktområden. Under och efter väpnade konflikter är kvinnorna ofta speciellt utsatta, men de har samtidigt en unik möjlighet att vara med att omskapa de nya samhällen som ska växa upp ur ruinerna. De aktörer som verkar i en fredsfrämjande insats måste utbildas om kvinnors verklighet och särskilda behov samt lära sig att se och ta till vara kvinnors kompetens samt erkänna deras rätt till delaktighet i samhällslivet. Utan samverkan mellan könen uppnås ingen hållbar utveckling eller varaktig fred. Jämställdhet är ett verktyg som ännu inte prövats fullt ut i konfliktförebyggande och fredsfrämjande arbete.

I två större rapporter som presenterades i oktober 2002 i säkerhetsrådet; av FN:s generalsekreterare respektive UNIFEM med bl.a. den förra finska försvarsministern Elisabeth Rehn som medförfattare, föreligger ett antal rekommendationer till hur intentionerna i resolution ska kunna implementeras m.m.

Arbetet med jämställdhet nationellt och internationellt
Från svensk sida inom Regeringskansliet drivs denna fråga främst av Utrikesdepartementet och Försvarsdepartementet, men även Justitiedepartementet och Näringsdepartementet kommer in i bilden.

Nationellt bedrivs arbetet på bred front av underlydande myndigheter, officiella frivilliga organisationer samt övriga organisationer och institutioner. Inom såväl Försvarsmakten som Räddningsverket pågår genderarbete inom ramen för utbildningsverksamheten och i utarbetandet av koder för uppförande för personal som deltar i fredsfrämjande missioner. Försvarsdepartementet styr arbetet och ställer krav på återrapportering.

Sverige driver frågan om genderperspektiv på internationell krishantering på bred front inom ramen

ANSVARIGT DEPARTEMENT

[Försvarsdepartementet](#)

EXTERNA LÄNKAR

[Kvinna till kvinna](#)

[Diakonia](#)

[Svenska Women in International Security](#)

[PeaceWomen](#)

[Women Peace & Security](#)

[International alert](#)

Folkrätt: krigets lagar

<http://regeringen.se/sb/d/514/a/21757>

[Nordiska stridsgruppen](#)

[Krisberedskap](#)

[Skydd och beredskap mot olyckor](#)

[Försvarsreformen](#)

[Totalförsvar](#)

[Säkerhetspolitik inom försvarsområdet](#)

[Internationell verksamhet](#)

[Jämställdhet och mångfald](#)

[**Folkrätt: krigets lagar**](#)

Inom Regeringskansliet har Utrikesdepartementet det övergripande ansvaret för folkrätt. Försvarsdepartementet ansvarar för det nationella införandet av den internationella humanitära rättens regler i Sverige, dvs. den del av folkrätten som är tillämplig vid väpnad konflikt.

Den internationella humanitära rätten är de regler som blir tillämpliga i en väpnad konflikt, oavsett hur konflikten har uppkommit. Det saknar betydelse om en av staterna eller båda staterna anser att det råder krigstillstånd. Humanitär rätt är tillämplig om det pågår en väpnad konflikt, det vill säga om staterna använder väpnat våld mot varandra. Den humanitära rätten gäller även när interna strider i en stat pågår under en längre tid. Beroende på vilken typ av väpnad konflikt som råder, internationell, mellanstatlig eller inom en stats territorium, gäller olika delar av den humanitära rätten. Syftet med reglerna är att göra krigföringen så human som möjligt för att på så sätt begränsa lidandet för civila och icke stridande.

Krigets lagar

Den humanitära rättens regler kallas ibland krigets lagar och omfattar även vissa regleringar rörande vapen användning. I en väpnad konflikt är även de mänskliga rättigheterna tillämpliga, även om en stat i vissa fall kan göra undantag från vissa regler.

Krigets lagar är också ett samlingsnamn på de konventioner som tillkommit för att reglera just situationen väpnad konflikt. De delar av den humanitära rätten som syftar till att skydda personer som inte deltar i striderna är de fyra Genèvekonventionerna från 1949 (första Genèvekonventionen angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält, andra Genèvekonventionen angående förbättrande av behandlingen av sårade, sjuka och skeppsbrutna tillhörande stridskrafterna till sjöss, tredje Genèvekonventionen angående krigsfångars behandling samt fjärde Genèvekonventionen angående skydd för civilpersoner under krigstid) med två tillhörande tilläggsprotokoll från 1977 (första Tilläggsprotokollet om skydd för offren i internationella väpnade konflikter och andra Tilläggsprotokollet om skydd för offren i icke-internationella väpnade konflikter).

Genèvekonventionerna innehåller som sagt humanitära skyddsregler (skydd av civila, krigsfångars behandling m.m.) och ska tillämpas i varje förklarad krig eller annan väpnad konflikt, som uppstår mellan två eller fler av de höga fördragsslutande parterna, även om en av dem icke erkänner, att krigstillstånd föreligger.

De delar av den humanitära rätten som syftar till att vid väpnad konflikt förbjuda eller reglera användandet av vissa vapen och i vissa fall ange hur soldater får föra strid är bl.a. Haagkonventionerna från 1907, 1993 års Kemvapenkonvention och 1997 års konvention om förbud mot anti-personella minor (Ottawakonventionen).

Härutöver finns bland annat Haagkonventionen om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt jämte tilläggsprotokoll från 1954.

Organ inom Regeringskansliet som befattar sig med folkrättsliga frågor

Totalförsvarets folkrättsråd

1991 upprättades under Försvarsdepartementet totalförsvarets folkrättsråd. Rådet ska följa utvecklingen inom den internationella humanitära rätten. Rådet ska vidare ansvara för samordning och utveckling inom totalförsvarets myndigheter varvid särskilt undervisnings- och informationsfrågor ägnas uppmärksamhet. Rådet ska slutligen ta initiativ för att främja utveckling, spridning och tillämpning av folkrättens regler inom totalförsvaret.

Totalförsvarets folkrättsråd har ledamöter från Utrikesdepartementet, Försvarsmakten, Krisberedskapsmyndigheten, Statens Räddningsverk, Totalförsvarets pliktverk, Försvarshögskolan och Svenska Röda Korset. Rådet ger ut en skriftserie med diverse folkrättsliga teman.

Vapenprojekt-delegationen

Delegationen för folkrättslig granskning av vapenprojekt (Vapenprojekt-delegationen) är en myndighet under Försvarsdepartementet vars uppgift är att granska vapenprojekt ur en folkrättslig synvinkel dvs. bedöma huruvida vapnet strider mot humanitärrättsliga regler. Granskningen ska ske i enlighet med vad som sägs i 1977 års tilläggsprotokoll 1 till Genèvekonventionerna angående skydd för krigets offer. Delegationen ska även följa vad som sker med vapenprojekt av större vikt som har granskats av delegationen. Delegationen, som leds av Försvarsdepartementet, består av högst åtta

ledamöter från Utrikesdepartementet, Försvarsdepartementet, Försvarsmakten, Totalförsvarets forskningsinstitut och Försvarets materielverk. Regler för delegationen och dess arbete finns i förordningen (1994:536) om folkrättslig granskning av vapenprojekt.

Folkrättsdelegationen

Folkrättsdelegationen är en delegation under Utrikesdepartementets ledning vars uppgift bl.a. är att identifiera ämnen inom den internationella humanitära rätten som Sverige kan driva internationellt.

Arbetsgruppen för mänskliga rättigheter

Arbetsgruppen för mänskliga rättigheter är en arbetsgrupp med deltagare från flera departement. Gruppen stod bakom skrivelsen En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna, vilken överlämnades till riksdagen i januari 2002.

Arbetsgruppen, som leds av Justitiedepartementet och Utrikesdepartementet, ska följa upp handlingsplanen samt se till att den utvärderas. Gruppen utgör även ett forum för information och diskussion om det internationella MR-arbetet samt ska vid behov medverka i samordning och planering inför förhandlingar i internationella fora.

Inom ramen för detta arbete har Regeringskansliet tagit fram en hemsida om mänskliga rättigheter, regeringens webbplats för mänskliga rättigheter. Hemsidans syfte är att sprida information om mänskliga rättigheter och om regeringens arbete på detta område. På hemsidan finns också viss information om den humanitära rätten.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

[Försvarsdepartementet](#)

RELATERAT

[Humanitär rätt och mänskliga rättigheter: samspel under utveckling](#)
[Prop. 2004/05:7 Vissa rättigheter vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering](#)

EXTERNA LÄNKAR

[Mänskliga rättigheter](#)
[Röda Korset](#)